

Cyngor Cymuned Llanystumdwy

Rhaglen waith y Cyngor - nos Iau, 1 Rhagfyr 2022 yn brydlon am 7:00 y.h. yn Ystafell Myrddin, Neuadd Chwilog, a drwy Zoom (a gellir cael mynediad i'r cyfarfod drwy gysylltu ar ebost gyda'r Clerc).

1. **Cynllun Peilot ardal Dwyfor** - croesawu Catrin Huws, Uwch Swyddog Galluogi Tai Cymunedol, Grwp Cynefin, mewn partneriaeth hefo Cyngor Gwynedd, Llywodraeth Cymru, Parc Cenedlaethol Eryri, Hwyluswyr Tai Gwledig a Tai Teg yn cynnal sgwrs ac egluro'r rôl a phwrpas y cynllun am 7:00 o'r gloch 01.12.2022 o flaen y prif gyfarfod. Eisiau adnabod beth yw anghenion tai cymunedau Dwyfor, a chael gwell dealltwriaeth o'r sefyllfa dai yn ein cymuned.
2. **Ymddiheuriadau.**
3. **Cyflwyno a chadarnhau cofnodion** cyfarfod y Cyngor gynhaliwyd ar 3ydd Tachwedd 2022.
4. **Llofnodi cadarnhâd taliadau BACS** Tachwedd 2022 (bydd y Clerc wedi trefnu i'r Cadeirydd ei gweld o flaen y cyfarfod).
5. **Datgan buddiant personol.**
6. **Materion gan Un Llais Cymru**

7. **Dyfodol Cymunedau Cymraeg: galwad am dystiolaeth** - Mae'r Comisiwn Cymunedau Cymraeg yn gofyn am sut y gellir cryfhau cymunedau Cymraeg. Mae cryfhau cymunedau Cymraeg yn ganolog i strategaeth Llywodraeth Cymru o ddyblu defnydd dyddiol o'r Gymraeg erbyn 2050. Sefydlwyd y Comisiwn Cymunedau Cymraeg gan Lywodraeth Cymru er mwyn gwneud argymhellion a allai helpu cyflawni hyn. Mae yna gwestiynau ymgynghori ac mae ymatebion yn cael eu gwahodd erbyn 13 Ionawr 2023.

Bydd Un Llais Cymru yn paratoi ymateb i'r ymgynghoriad hwn, a byddent **yn ddiolchgar i dderbyn ein ymateb neu ymateb ddrafft erbyn dydd Gwener 16 Rhagfyr 2022.**

8. **Un Llais Cymru a Chymdeithas Clercod Cyngorau Lleol (SLCC)**- fe wnaeth y Clerc fynychu'r cyfarfod a oedd yn cael ei gynnal drwy zoom ar 9.11.2022. Roedd yn cynnwys siaradwyr o bob maes allweddol megis newid hinsawdd, diweddarau y cyngor yn ddigidol, bioamrywiaeth a dyletswydd Adran 6, y pecyn cyllid a llywodraethiant newydd, cynlluniau bro a phwysigrwydd hyfforddiant a datblygu. **Mae angen creu Adroddiad ar Ddyletswydd Bioamrywiaeth bob 3 mlynedd, (gwnaed yr un diwethaf Rhagfyr 2019) felly bydd y Clerc wedi gwneud drafft cyn cyfarfod mis Ionawr 2023.**

9. **Treth Cyngor: Ymgynghoriadau ar Reoliadau drafft i estyn eithriadau premiymau ail gartrefi ac ar Ganllawiau**

Llywodraeth Cymru yn ymgynghori ar reoliadau drafft i ddiwygio Dosbarth 6 o'r eithriadau i bremiwm y dreth gyngor ar gyfer ail gartrefi. Mae yna gwestiynau ymgynghori ac mae ymatebion yn cael eu gwahodd erbyn 22 Rhagfyr 2022.

10. **Hwb Iechyd Eifionydd** - cais gan Cyngor Cymuned Dolbenmaen, i'r cynghorau cyfagos ddod at ei gilydd a chydweithio ar y mater, sef fod "trefniadau cyswllt yr Hwb yn parhau i fod yn sal ac yn anerbyniol a bod pryder mawr parthed diffyg meddygon ar gyfnodau. Y Clerc wedi derbyn ymateb gan Glerc Cyngor Dolbenmaen yn dweud ei bod wedi cael ymateb gan Gynghorau Cricieth a Phorthmadog hefyd, ac y bydd yn dod yn ol atom yn dilyn ei cyfarfod nhw nos Iau 01.12.2022.

11. **Materion gan Cyngor Gwynedd**

12. **Cyngor Gwynedd - ceisiadau cynllunio yn y gymuned**

Rhif Cais:C22/1065/41/LL - Fferm Trefan, Llanystumdwy, - creu pwl piswail.

13. **Cronfa Grant 'Croeso Cynnes 2022-2023'** - i grwpiau cymunedol yn awyddus i ehangu cyfleoedd i ddarparu gofod cyfarfod cynnes, dyddiad cau 08.12.2022.

14. **Cofnodion Gweithdy Ardal Ni Dalgylch Pwllheli**

Gweithdy Ardal Ni - Dalgylch Pwllheli, a gynhaliwyd ar y 28 o Fedi 2022. Mae'r mewnbwn i'r sesiwn yn allweddol wrth iddynt symud ymlaen i'r camau nesaf o ddatblygu Cynllun Gweithredu Ardal ar gyfer dalgylch Pwllheli.

Y Clerc wedi anfon y cofnodion o'r sgysiau fesul thema a gafwyd yn ystod y sesiwn at bawb. Er mwyn symud ymlaen gyda'r gwaith o ddatblygu'r cynlluniau ardal fe fydd Alys Lloyd Jones - Swyddog Cefnogi Cymunedau Dalgylch Pwllheli mewn cyswllt a ni dros yr wythnosau nesaf. Bwriad y sgwrs yma fydd i gadarnhau rhai o'r prosiectau posib ddaeth allan o'r sesiwn, ac adnabod camau ar gyfer symud y prosiect yn ei flaen, er mwyn ein galluogi i gynnwys y wybodaeth yn y cynllun gweithredu ardal.

Maent yn gobeithio y bydd gennym gynllun gweithredu drafft erbyn diwedd Ionawr, ac y byddwn mewn cyswllt eto yn fuan yn y flwyddyn newydd er mwyn trefnu sesiwn i gyflwyno fersiwn drafft o'r cynllun gweithredu. Fe fydd y sesiwn yma yn gyfle i chi roi mewnbwn i'r cynllun, ac i ymateb i unrhyw bylchau yn y cynllun drafft.

15. **Rheilffordd Arfordir y Cambrian** - maent yn gwahodd cynghorau ar hyd Rheilffordd Arfordir y Cambrian i ymuno â SARPA, grŵp defnyddwyr rheilffordd sy'n pwysu i wella'r gwasanaeth rheilffordd.

16. **Uwchraddio offer cyfathrebu Cellnex, Chwilog** - cais cyn rhoi cais i'r Adran Cynllunio gan WHP Telecoms Ltd.

17. **Gwasanaeth Ambiwylans Awyr Cymru - Caernarfon**

Cyfarfod cyhoeddus 25.11.22 - Liz Saville Robers AS a Mabon ap Gwynfor AS yn trafod y bwriad i gau canolfan Caernarfon a'r Trallwng.

Hefyd y Clerc wedi derbyn cais gan Andrew O'Regan, Arweinydd Ymgyrch Achub Safle Caernarfon i anfon llythyr o gefnogaeth gan y Cyngor dro beidio cau y safle.

18. **Y Lon Goed - gorchymyn diwygio map swyddogol o dan adran 53, Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981**- cais wedi cael ei osod ar ddarn o'r Lon Goed, gan y Gymdeithas Ceffylau Prydeinig.

- Maent wedi gofyn am gael cofrestru cilffordd cyfyngedig rhwng pwyntiau C-D ar y Map a Datganiad Swydddogol (MDS), oherwydd nid oes statws cyhoeddus i'r rhan yma ar hyn o bryd, ac
- eisiau uwchraddio'r llwybr troed presennol (rhif 70A) rhwng C ac E i gilffordd gyfyngedig.

Mae pwynt rhwng C - D sef darn o lon breifat (sydd ddim yn lwybr cyhoeddus nac yn ddarn o'r Lon Goed) o'r lon fawr ger Plas Hen hyd at y Lon Goed i gyfeiriad Beudy Newydd, at y darn rhwng C i E, sef sef heibio Gaerwen i gyfeiriad Coed Cae Du.

Byddai hyn yn ei galluogi wedyn i farchogaeth ceffylau ar hyd y darn yma o'r Lon Goed. Gwneir y cais ar y sail fod yr ymgeisydd yn credu fod tystiolaeth ddogfennol yn dangos fod cilffordd gyfyngedig yn bodoli rhwng pwyntiau D-C-E.

Mae cilffordd gyfyngedig yn fath o hawl tramwy sy'n caniatáu mynediad cyhoeddus naill ai ar droed, beicio, marchogaeth neu arwain ceffyl, neu gyda cheffyl a throl.

Fe drafodwyd y mater yma mewn cyfarfod o'r Cyngor Cymuned ar 06.01.2022, ac ar y pryd penderfynwyd gwrthod y cais,

"ar y sail fod nifer o bobl, plant, ysgolion, a chwn yn cerdded ar hyd y Lon yn gyson drwy'r flwyddyn. Byddai cael ceffylau yn mynd ar hyd y Lon felly'n creu perygl i gerddwyr. Mae hefyd ceir y trigolion sydd yn byw ar hyd y rhan yma o'r Lon Goed, yn ogystal a pheirianau a thractorau yn teithio arni'n gyson. Yn ogystal a hyn mae darnau gwlyb ar hyd y darn yma o'r Lon, a byddai ceffylau'n gwneud y sefyllfa'n llawer gwaeth".

Mae Cyngor Gwynedd eisiau ymateb, gyda chymaint o wybodaeth cefndir ag sydd bosib, erbyn 09.12.2022.

Materion yn y gymuned.

19. Llanystumdwy

a) **Palmant rhwng y Neuadd am y bont** - mae'r palmant yn gul iawn a sawl twll ynddo (ger Sw-n-yr-Afon), ac yn anaddas ar gyfer defnyddwyr cadeiriau olwyn, ac angen palmant wedi gostwng ('dropped curb') cyn croesi'r lon am y bont. **Bydd y gwaith yn cael ei ychwanegu i raglen waith gweithlu'r Adran Priffyrdd.**

b) **Pont Llanystumdwy - Gostwng Lefel Cerbiau**

Bydd swyddog o'r Adran Priffyrdd yn cael cyfarfod gyda'r Adran Draffig yn ystod y dyddiau nesaf i drafod ein cais i ostwng lefel cerbiau er gwella mynediad i ddefnyddwyr cadair olwyn.

20. Problem Parcio ger Mynwent Llanystumdwy

Derbyniwyd ymateb gan Mr Gareth Roberts, Peiriannydd Ardal Dwyfor, Priffyrdd a Bwrdeistrefol am statws ffyrdd o gwmpas y fynwent.

Eglurwyd fod y cynllun yn dangos y ffyrdd mabwysiedig gyda llinell fain lawr y canol, mewn coch a glas. Dyma hyd y ffordd sydd yn gyhoeddus a chyfrifoldeb yr Adran Priffyrdd yw hon. Dywedodd fod yr hen lon wedi'i ddangos mewn oren. Mae'n ymddangos fod y ffordd yma wedi cael ei gau drwy broses gyfreithiol ('stopping up order' mewn Saesneg) ac erbyn hyn ym mherchnogaeth perchennog y goedlan i'r gogledd. Nid oedd ganddo fanylion pellach i'r person yma, dim ond y Woodlands Trust sy'n dangos ar system Cofrestru Tir.

Eglurodd fod y llain o dir o flaen y chwarel, wedi cael ei gadw fel rhan o'r briffordd ac mewn effaith yn 'highway verge'. Nid oes defnydd penodol iddo ac yn anffodus oherwydd y gwahaniaeth lefelau rhwng y tir yma a'r briffordd nid yw'n ddefnyddiol ar gyfer parcio. Roedd yn meddwl fod y llecyn yma yn parhau fel priffordd oherwydd presenoldeb cyfarpar

tanddaearol gan BT. Roedd y caead yn amlwg yn ystod y cyfarfod safle, ac yn gyfreithiol mae'n ofynnol i'r Awdurdod Prifffyrdd cadw mynediad clir i gyfarpar fel hyn. Mae tir preifat yr hen chwarel yn cychwyn tu hwnt i'r llecyn mewn gwyrdd, a hawl mynediad sydd ganddynt dros y llecyn gwyrdd yma.

Petai angen ystyried defnyddio'r hen ffordd fel ar gyfer parcio achlysurol yna nid oes angen hawl penodol i groesi'r tir mewn gwyrdd, mae hwnnw'n gyhoeddus, ond bydd angen hawl y tirfeddiannwr i ddefnyddio'r rhan mewn oren. Fel nododwyd uchod, nid oedd ganddo fanylion y tirfeddiannwr yma, ac efallai holi trwy'r Woodlands Trust fyddai orau i gael y wybodaeth yma.

21. Rhoslan/Ynys

22. Chwilog

Uwchraddio Cae Chwarae Chwilog

Y Cynghorydd Rhys Tudur wedi trefnu cyfarfod ar nos Iau 10.11.2022 am 7:30 a daeth 6 o reini'r ysgol a'r Clerc yno. Cafwyd sgwrs drwy linc rhithiol gan Swyddog o Cyngor Gwynedd, a wnaeth egluro byddai'n bosib i bwyllgor arwahan fel Pwyllgor Rhieni gael trwydded i wneud cais am arian grant i gael offer ychwanegol ac uwchraddio'r cae, drwy ffynhonellau fel y Loteri. Byddai Cyngor Gwynedd yn dal i fod yn gyfrifol am y safle, o ran cynnal a chadw, torri gwair, ag yswiriant. **Penderfynwyd cynnal cyfarfod eto nos Iau 08.12.2022 am 7:30 i drafod y bwriad o sefydlu pwyllgor yn y pentref i wneud hyn.**

23. Diffibriliwr Chwilog - Y Clerc wedi gwneud ymholiadau i gael grant gan 'Achub Bywyd Cymru' i gael diffibriliwr arall yn y pentref oherwydd fod y pentref yn cynyddu. Dywedwyd na fyddai modd cael un arall oes oedd un yno'n barod o fewn 500 medr i un arall, ac mae un o flaen y Neuadd yn barod.

24. Creu maes parcio yn Chwilog - derbyniwyd ymholiad yn holi tybed a fyddai modd dwyn perswad ar Cyngor Gwynedd i wneud cais am gael prynu rhan o'r tir sydd ar werth ger Ael y Bryn er mwyn creu maes parcio ar gyfer yr ysgol, y neuadd a'r capeli.

25. Pencaenewydd/Sardis

26. Llangybi

27. Materion Ariannol

Adroddiad Ariannol gan y Clerc a'r Swyddog Ariannol Cyfrifol.

Bydd y Clerc yn anfon ebost at y cynghorwyr i gyd cyn y cyfarfod, drwy gynnwys dogfen 'excel' o'r sefyllfa ariannol hyd at 01.12.2022. Mae hyn yn cadw golwg manwl ar y gwariant sydd eisioes wedi ei wneud. (Bydd y Clerc yn trefnu i ddangos y biliau i gyd i'r Cadeirydd i'w llofnodi a'i awdurdodi o flaen y cyfarfod cyn ei talu).

28. Archwilio allannol - dal heb dderbyn ymateb ganddynt eto.

Derbyniwyd ebost gan Llywodraeth Cymru yn son am baratoi a chyhoeddi cyfrifon ariannol statudol ar gyfer 2021 - 2022.

Y disgwyl ar hyn o bryd yw y bydd yr offeryn statudol sy'n diwygio Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifyddu) (Cymru) 2003 mewn grym o 3 Rhagfyr 2022 a bydd y diwygiad i'r Cod yn cael ei gymeradwyo erbyn canol mis Tachwedd. Yn unol â hynny, maent yn awgrymu y dylai cydweithwyr geisio cyhoeddi cyfrifon archwiliedig terfynol erbyn 31 Ionawr 2023.

Mae Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 yn gwneud darpariaeth eisoes ar gyfer awdurdod yn gorfod oedi wrth baratoi a chyhoeddi ei gyfrifon ariannol blynyddol. Yn rhinwedd rheoliad 10(4), mae awdurdodau yn gallu cynnwys nodyn ar wefannau i ddweud pam nad ydynt wedi paratoi neu gyhoeddi eu cyfrifon o fewn y terfynau amser presennol i gydymffurfio â'r ddeddfwriaeth. **Y Clerc am roi hysbysiad ar y wefan i egluro ein bod yn disgwyl i Archwilio Cymru orffen y gwaith o archwilio'r dogfennau am y flwyddyn 2021-2022.**

29. **Gohebiaeth gan Is-Adran Polisi Cyllid Llywodraeth Leol ynglŷn â swm priodol gwariant o dan Adran 137(4)(a)** o dan Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 yn caniatáu i'r cyngor cymuned wario ar weithgarwch nad oes ganddynt bwerau penodol yn ei cylch. Mae hyn os bydd y Cyngor yn ystyried bydd y gwariant o fudd uniongyrchol i'r ardal, rhai o'r trigolion neu'r holl drigolion, cyn belled a bod y gost yn gyson a'r budd. Yr uchafswm y gellir ei wario ar gyfer blwyddyn ariannol 2022-2023 fydd £8.82, a £9.93 2023-2024 am bob etholwr.

30. **Praesept** - angen penderfynu faint fydd y Cyngor Cymuned ei angen am y flwyddyn 2023-2024. Trafodwyd y mater yn y cyfarfod Busnes/Cyllid 06.10.2022, ac fe awgrymwyd y dylid ei godi o £18,360.00 i £19,000.00 o'r 01.04.2023 ymlaen, ond fod angen trafod y mater yn y prif gyfarfod yma i weld os oedd pawb yn cytuno gyntaf.

31. **Cof Eifionydd**-Cyngorydd Rhys Tudur wedi trefnu cyfarfod yn Neuadd Chwilog 24.11.2022. Bydd angen penderfynu sefydlu pwyllgor, a dewis technegydd i wneud y wefan, a phenderfynu beth fydd y camau nesaf.

32. **Cyfraniad ariannol i bentrefi/ardaloedd o fewn ffiniau Cyngor Cymuned Llanystumdwy** Derbyniwyd ymholiad o ystyried yr ymdrech wnaed gan bentrefi Ceredigion i groesawu'r Eisteddfod eleni, tybed a ddylid ystyried rhoi rhywfaint o gyfraniad ariannol i'r pentrefi/ardaloedd o fewn ffiniau'r Cyngor Cymuned i brynu baneri/bynting ac yn y blaen i'w gosod mewn llefydd amlwg i ddangos ein croeso i'r Eisteddfodwyr fydd yn crwydro Eifionydd.

33. **Elusen William Ellis** - angen trafod y ceisiadau a dderbyniwyd cyn 30.11.2022 hefo Cyngorwyr Llanystumdwy. Rhoddwyd hysbyseb yn Y Ffynnon ac ar yr hysbysfwrdd yn Llanystumdwy fis Tachwedd.

Bydd y ceisiadau yn cael ei trafod yn dilyn y prif gyfarfod yma ar 01.12.2022.

34. **Cyflog Clerc** - derbyniwyd gwybodaeth gan Un Llais Cymru 03.11.2022, yn cadarnhau fod Y Gwasanaethau Llywodraeth Leol (NALC) wedi codi cyflog clercod yn nol i'r 01.04.2022. Bydd graddfa cyflog y Clerc felly'n codi o fod yn £11.50 i fod yn £12.50 yr awr. Mae'r raddfa yn aros yr un fath ers 01.04.2022, sef pwynt rhif 11, (mae graddfa cyflog y Clerc rhwng rhif 7 - 12). **Felly mae cyflog y Clerc a'r Swyddog Ariannol Cyfrifol o 01.04.2022 ymlaen yn £12.50 yr awr x 35 awr y mis = £437.50 (yn lle £402.50 y mis).**

Bydd y Clerc wedi dangos y manylion i'r Cadeirydd o flaen y cyfarfod.

35. **Hysbyseb ceisiadau am Gymorth Ariannol** gan fudiadau o fewn dalgylch y Cyngor wedi cael ei roi yn rhifyn Tachwedd a Rhagfyr 2022 o'r Ffynnon, ac ar yr hysbysfyrddau gyda dyddiad cau 15.01.2023.

36. **Enwau pontydd**

Y Clerc wedi holi i weld os byddai Cyngor Gwynedd yn fodlon gosod y 9 enw pont isod ar ein rhan yn ddi-gost. Derbyniwyd ateb gan Mr Osian Richards, yn cadarnhau y gwnai drafod hyn

gyda Steffan Jones, Pennaeth Priffyrdd, ac gweld os byddai'n fodlon ychwanegu hyn i rhaglen waith yr adran y flwyddyn ariannol nesaf.

- **Pont y Felin** (sef Pont Melin Plas Du)
- **Pont Gaerddu Bach**
- **Pont Ffridd Lwyd** (Pont Afonwen) ar y briffordd
- **Pont Llanystumdwy**
- **Pont Rhydygwystl**
- **Pont y Felin, Chwilog**
- **Pont yr Inn, Chwilog**-(byddai Garej Pandy ger hon cyn symud i Benygroes, Llanystumdwy)
- **Pont Ty'n Gors**, ger Ty'n Gors, Llanarmon
- **Pont Glandwr** (Stesion Llangybi)

37. **Taliadau** BACS angen cael ei gwneud yn dilyn y cyfarfod:

Enw/Rheswm	Rheswm	Pris £	TAW	Cyfanswm Taliad £	Taliad BACS £
SLCC BK208251-1	Cynhadledd rhithiol Un Llais Cymru a SLCC 09.11.22	<u>45.00</u>	<u>9.00</u>	<u>54.00</u>	<u>54.00</u>
Alun Owen, Saer Coed	Trwsio hysbysfwrdd Rhoslan	<u>35.00</u>	<u>7.00</u>	<u>42.00</u>	<u>42.00</u>
Euros Hughes 1943	Trydanwr, gosod 2 diffibriliwr	<u>250.00</u>	<u>50.00</u>	<u>300.00</u>	<u>300.00</u>

38. Cyflog mis Tachwedd 2022 y Clerc i'w rannu rhwng y Clerc a Chyllid a Thollau EM.

Enw/Rheswm	Swm £	Cyfanswm Taliad net £	Taliad BACS:- £
Cyflog sylfaenol y Clerc, Tachwedd 2022 35 awr y mis x £12.50 = £437.50 (ac ol-daliad codiad cyflog o £11.50 - £12.50 yr awr rhwng 01.04.2021 - 31.10.2022, sef £1.00 yn fwy yr awr x 35 awr y mis=£35.00 x 7 mis = £245.00	437.50 245.00		
12 awr ychwanegol wnaed mis Hydref 2022 = £12.00	<u>12.00</u> 694.50 Llai treth £139.00= <u>£555.50</u>	<u>555.50</u>	<u>555.50</u>
Cyllid a Thollau EM Treth ar enillion y Clerc Tachwedd 2022 a'r ol-daliad	£695.00 x 20% = <u>£139.00</u>	<u>139.00</u>	<u>139.00</u>
Costau Clerc mis Tachwedd 2022	<u>£16.00</u>	<u>16.00</u>	<u>16.00</u>

Cyfarfod i drafod Elusen William Ellis yn dilyn y prif gyfarfod i Gynghorwyr Llanystumdwy.
Bydd angen penderfynu os mai ar y nos Iau **05.01.2023** fydd y cyfarfod nesaf.

It is possible to get an English translation of any minute, please contact the Clerk.